

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Відокремлений структурний підрозділ
«Северодонецький політехнічний фаховий коледж
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля»

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ від 30.05.2025 № 26

В.О. директора коледжу

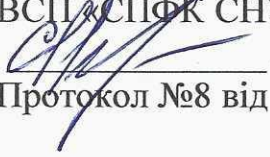
Євген ЖУЧЕНКО

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання та протидії булінгу
у Відокремленому структурному підрозділі
«Северодонецький політехнічний фаховий коледж
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля»

ПОГОДЖЕНО

Голова студентської ради

ВСП «СПФК СНУ ім. В.Даля»

 Анастасія МЕНЬШИКОВА

Протокол №8 від 11.04.2025 р.

м. Сміла, 2025

«Положення про запобігання та протидії булінгу у Відокремленому структурному підрозділі «Сєвєродонецький політехнічний фаховий коледж Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля» підготували та упорядкували:

Юлія БЕЗГУБЕНКО – завідувач відділення, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», викладач-методист

Алевтина РУДЕНКО – соціальний педагог, кваліфікаційна категорія «спеціаліст другої категорії»

«Положення про запобігання та протидії булінгу у ВСП «СПФК СНУ імені Володимира Даля» призначене для використання при організації роботи по запобіганню випадків булінгу, їх протидії серед здобувачів освіти, педагогічного колективу, адміністрації при провадженні освітнього процесу.

Рецензент:

Ірина ДВОРНИК – заступник директора з навчально-виховної роботи, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», викладач-методист

Розглянуто, ухвалено та рекомендовано до затвердження на засіданні педагогічної ради ВСП «СПФК СНУ ім. В.Даля», протокол №5 від 29 квітня 2025 року

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Форми, прояви та ознаки булінгу	4
3. Реагування на виявлені або встановлені факти булінгу.....	6
4. Склад комісії, права та обов'язки її членів.....	7
5. Порядок роботи комісії.....	8
6. Форми роботи комісії.....	10
7. Основні напрямки та функції роботи, яка направлена на протидію булінгу.....	11
8. Прикінцеві положення.....	12

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це положення регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у ВСП «СПФК СНУ імені В. Даля» (далі - коледж) та розроблено відповідно до чинного законодавства України, зокрема, законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» та відповідних нормативно-розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України.

1.2. Основною метою щодо протидії булінгу є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя усіх його учасників: здобувачів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників.

1.3. Головними завданнями є ознайомлення здобувачів освіти з поняттям булінгу, його видами та проявами; навчання конструктивним формам спілкування, поведінкових реакцій; зняття деструктивних елементів у поведінці; творче вирішення конфліктних ситуацій; усвідомлення і прийняття відмінностей; розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю; формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності у контактах здобувачів освіти з навколишнім світом; підвищення рівня самосвідомості здобувачів освіти, встановлення зв'язку із власним внутрішнім «Я» та один з одним; вміння вільно виражати почуття.

2. ФОРМИ, ПРОЯВИ ТА ОЗНАКИ БУЛІНГУ

2.1. До булінгу (цькування) в коледжі належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу фахової передвищої освіти та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та (або) за межами коледжу під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи та інших освітніх заходів, що організовуються за згодою директора коледжу, в тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Основними формами булінгу є:

- фізичний булінг – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з

майном (крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та інше;

- сексуальний булінг – підвид фізичного, означає дії сексуального характеру, важко розпізнається, жертва сексуального булінгу панічно боїться розповісти про це іншим особам, замикається у собі, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчиняти спроби суїциду;

- психологічний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви.

Психологічний булінг поділяється на:

- вербальний булінг – образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;

- кібербулінг – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає: приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету.

2.2. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу в коледжі, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка; невірноважена поведінка;

- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;

- різка зміна звичної для дитини поведінки;

- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;

- відлюдкуватість, уникнення спілкування;

- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;

- занижена самооцінка, наявність почуття провини;

- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;

- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;

- схильність до пропуску навчальних занять;

- відмова відвідувати заклад освіти з посиленням на погане самопочуття;

- депресивні стани;

- аутоагресія (самоушкодження);

суїцидальні прояви;
явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
намагання приховати травми та обставини їх отримання;
скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття;
пошкодження чи зникнення особистих речей;
вимагання особистих речей, їжі, грошей;
жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального -(інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

2.3. Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;

словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;

будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;

будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;

інші правопорушення насильницького характеру.

3. РЕАГУВАННЯ НА ВИЯВЛЕНІ АБО ВСТАНОВЛЕНІ ФАКТИ БУЛІНГУ

3.1. Педагогічні та інші працівники коледжу у разі, якщо вони виявляють булінг (цькування), зобов'язані:

вжити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;
за потреби надати домедичну допомогу та викликати

бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України;

повідомити директора коледжу та принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

3.2 Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, директора коледжу.

В коледжі заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення приймає директор. Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

3.3 Директор коледжу, у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

- невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);

- за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

- повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин;

- повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;

- скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі - комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

4. СКЛАД КОМІСІЇ, ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЇЇ ЧЛЕНІВ

4.1. Склад комісії затверджує наказом директор коледжу. Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

4.2. Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії. Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів. До складу комісії входять педагогічні працівники, у тому числі соціальний педагог коледжу. До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

4.3. Головою комісії є директор коледжу. Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду. Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник голови комісії. У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією за поданням її секретаря. У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії.

4.4. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

4.5. Член комісії має право: ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці; подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються; брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування; висловлювати окрему думку усно або письмово; вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

5.1. Член комісії зобов'язаний: особисто брати участь у роботі комісії; не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб; виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії; брати участь у голосуванні.

5. ПОРЯДОК РОБОТИ КОМІСІЇ

5.1. Метою діяльності комісії є:

- припинення випадку булінгу (цькування) в закладі освіти; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі, де стався випадок булінгу

(цькування);

- з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

5.2. Діяльність комісії здійснюється на принципах:

законності; верховенства права; поваги та дотримання прав і свобод людини; неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування); відкритості та прозорості; конфіденційності та захисту персональних даних; невідкладного реагування; комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування); нетерпимості до булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки. Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

5.3. До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснень сторін булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування);

- висновків соціального педагога;

- відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

- експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу (цькування) була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;

інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо);

- іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;

- розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії також належать:

- оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, в тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; визначення причин булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин;

- визначення заходів виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування) в академічній групі, де стався випадок булінгу (цькування);

- моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних

послуг, заходів з усунення причин булінгу (цькування), заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;

- надання рекомендацій для педагогічних працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;

- надання рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

6. ФОРМИ РОБОТИ КОМІСІЇ

6.1. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

6.2. Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому-не менш як двох третин її складу.

6.3. Секретар комісії не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

6.4. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

6.5. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формою згідно з додатком до цього Порядку, що оформлюється наказом директора коледжу.

6.6. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не "використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право: ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії; ставити питання по суті розгляду; подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

6.7. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

6.8. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в коледжі та виконання нею своїх завдань не має

перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення директором коледжу.

7. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ФУНКЦІЇ РОБОТИ, ЯКА НАПРАВЛЕНА НА ПРОТИДІЮ БУЛІНГУ

7.1 Цькування дітей з боку однолітків, так званий булінг, сьогодні одна з найбільш поширених проблем освітніх організацій, яка істотно збільшує ризик суїциду серед молоді; призводить до ескалації агресії і насильства в колективі, зниження успішності, емоційних невротичних проблем. Профілактика булінгу передбачає роботу за наступними напрямками:

- ознайомлення педагогічного складу з особливостями поширення масових негативних явищ серед студентської молоді та загальноприйнятими у світі поняттями «булінг»,
- «Третирування», «цькування» з огляду на розуміння проблеми насильства над дітьми та його видами (висвітлення матеріалів на засіданнях циклових комісій, класних годинах);
- просвітницька робота фахівців соціально-психологічної служби серед молоді щодо попередження насильства з використанням основних форм просвітницької роботи, а саме: лекційної роботи, міні-лекцій, круглих столів, бесід, диспутів, годин відкритих думок, усних журналів, кінолекторіїв, організації конкурсів, фестивалів, акцій, створення клубів із правових знань, організації на базі закладу освіти консультативних пунктів, де всі учасники освітнього процесу можуть отримати консультації соціального педагога, де можна провести зустрічі з працівниками правоохоронних органів;
- формування правосвідомості і правової поведінки здобувачів освіти, відповідальності за своє життя, розвиток активності, самостійності, творчості здобувачів освіти, створення умов для самореалізації особистості;
- формування у педагогічних працівників та батьків навичок ідентифікації насильства як у своїй поведінці, так і в поведінці дітей з метою формування умінь виокремлювати існуючу проблему;
- створення в коледжі умов недопущення булінгу та відповідного середовища для профілактики та боротьби з негативними соціально-педагогічними наслідками цього явища;
- зміцнення захисних сил особистості та організму в протистоянні цькуванню як для умовно здорових здобувачів освіти, так і для тих, які вже мають соматичну або психічну патологію;
- проведення бесід із здобувачами освіти з метою профілактики

булінгу, виступи провідних спеціалістів у системі профілактичної роботи щодо подолання різноманітних форм агресивної поведінки серед підлітків.

7.2 Основними функціями щодо протидії булінгу є:

- діагностика - соціальне і психологічне вивчення здобувачів освіти, педагогічних працівників і співробітників, академічних груп і колективів, моніторинг соціальних процесів та психічного розвитку окремих здобувачів освіти, визначення причин, що ускладнюють особистісний розвиток, навчання та взаємини в колективі;

- корекція - здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психічному та особистісному розвитку і поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки;

- реабілітація - надання психолого-педагогічної і соціальної допомоги здобувачам освіти, які перебувають у кризовій життєвій ситуації, з метою адаптації їх до умов навчання в коледжі та соціального середовища;

- профілактика - своєчасне попередження відхилень у психічному та особистісному розвитку, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі, попередження наркоманії, алкоголізму, суїцидів, расової соціальної нетерпимості, аморального способу життя та ін.;

- психологічна просвіта - підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу - здобувачів освіти, педагогічних працівників та співробітників.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. «Положення про запобігання та протидію булінгу у Відокремленому структурному підрозділі «Севєродонецький політехнічний фаховий коледж Східноукраїнського національного університету ім.В.Даля» набуває чинності з моменту його затвердження педагогічною радою Коледжу та введення в дію наказом директора Коледжу.

8.2. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються і схвалюються педагогічною радою Коледжу та затверджуються наказом директора Коледжу про внесення змін та доповнень або про затвердження нової редакції Положення.

8.3. При затвердженні нової редакції попереднє Положення втрачає чинність.

8.4. «Положення про запобігання та протидію булінгу у Відокремленому структурному підрозділі «Севєродонецький політехнічний фаховий коледж Східноукраїнського національного університету ім.В.Даля» розміщується на вебсайті (вебсторінці) Коледжу у розділі «Освітня діяльність».

